NAORUŽAVANJE POBUNJENIH SRBA U OPĆINI PODRAVSKA SLATINA[1]

THE ARMING OF REBEL SERBS IN THE MUNICIPALITY OF PODRAVSKA SLATINA

Miljenko BREKALO
Institut društvenih znanosti Ivo Pilar
miljenko.brekalo@pilar.hr

Received / Primljeno: 24. 3. 2026.
Accepted / Prihvaćeno: 30. 5. 2026.
Original scientific paper / Izvorni znanstveni rad
UDK / UDC: 323.22(497.525.2Podravska Slatina)
"1990/1991"
355.48(497.5)"199"

SAŽETAK

U članku autor analizira, prema političko-teritorijalnom ustroju Republike Hrvatske koji je vrijedio do 1992., nelegalno naoružavanje pobunjenih Srba na područje bivše Općine Podravska Slatina, koja je prema velikosrpskim »državotvorcima« trebala biti zapadna granica tzv. Velike Srbije. Nelegalno naoružavanje pobunjenih Srba u Općini Podravska Slatina od polovice 1990. do sredine kolovoza 1991. obavili su pripadnici JNA-a, odnosno simpatizeri velikosrpske ideje među oficirskim i podoficirskim kadrom iz našičke Kasarne »Ivo Jovo Marinković« i 42. graničnog bataljona 32. mehaniziranoga korpusa Kopnene vojske JNA-a, koji je bio vojna postrojba pri Garnizona Virovitica JNA-a.

Ključne riječi: Općina Podravska Slatina, nelegalno naoružavanje, pobunjeni Srbi, Kasarna »Ivoo Jovo Marinković«, 42. granični bataljon.

Keywords: Municipality of Podravska Slatina, illegal arming, rebel Serbs, Ivo Jovo Marinković, Barracks, 42nd Border Battalion.

UVOD

Područje bivše Općine Podravska Slatina nalazi se na sjeverozapadu Slavonije, a prostiralo se dijelom na dravskoj nizini i sjevernim padinama Papučkoga gorja. Omeđeno je na istoku rječicama Vojlovicom i Voćinkom, na sjeveru rijekom Dravom, na zapadu potokom Breznicom, a na jugu vrhovima planine Papuk. Prema političko-teritorijalnom ustroju Republike Hrvatske iz 1991., podravskoslatinski kraj graniči na sjeveru s Republikom Mađarskom, na sjeverozapadu s Općinom Virovitica, na jugozapadu s Općinom Daruvar, na jugu s Općinom Slavonska Požega, na istoku s Općinom Orahovica, a na sjeveroistoku s Općinom Donji Miholjac.

Općina Podravska Slatina prostirala se na 781 km^2, a sastojala se od šezdeset i devet naselja. Njezinim nizinskim dijelom prolaze dvije značajne komunikacije, podravska željeznička magistrala i podravska cestovna magistrala, koje su bile od vitalnoga značaja tijekom trajanja Domovinskoga rata, naročito za vrijeme agresorske blokade autoceste Zagreb – Beograd kod Okučana.[2]

---

[1] Ovaj članak je rezultat znanstvenog istraživanja koje je provedeno u sklopu projekta »Hrvatski nacionalni identitet: nastanak i osporavanja« koji financira Europska unija – Next Generation EU (ur. br. projekta: 01/08-73/23-2519-19). Za iznesene stavove i mišljenja odgovoran je samo autor, a njegovi stavovi ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Europska unija i Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za iznesena mišljenja ili stavove autora.

[2] Cfr. ŠTEFANČIĆ, Domagoj, »Autocesta – okosnica rata u zapadnoj Slavoniji«, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, Vol. 43 No. 1, Zagreb, 2011., 427-455.

Južni su dijelovi podravskoslatinskoga područja bregoviti i šumoviti, a na sjeveru se prostire podravska nizina. Brdski kraj obuhvaća mnoštvo sjevernih obronaka i vrhova planine Papuk, obraslih većim dijelom bjelogoričnom šumom, te pitome planinske kotline, doline i visoravni koje su pogodne za poljoprivrednu aktivnost. Ravničarski predjeli ovoga kraja prostiru se na desnoj obali rijeke Drave. Tu se prostiru obradiva polja i livade koje su na mjestima ispresijecane manjim kompleksima ravničarske hrastove i jasenove šume.

NACIONALNA STRUKTURA U OPĆINI PODRAVSKA SLATINA 1991.

Područje nekadašnje Općine Podravska Slatina zemljopisno se dijelilo na dva dijela: brdski dio, tzv. Brđansku, i nizinski dio, tzv. Podravinu. U Brđanskoj pretežito su živjeli kolonizirani Srbi, a u Podravini dominantno su bili zastupljeni Hrvati.

U Općini Podravska Slatina, prema popisu pučanstva iz 1991., živjelo je 15 445 pučana, od toga broja 9 219 (59,6%) bili su Hrvati, 4 948 (32%) Srbi i 1 278 (8,3%) ostali. Srbi su bili dominantni u Brđanskoj, gdje je živjelo 3 262 (78,6%) pripadnika srpske nacionalnosti, 668 (16,1%) Hrvata i 222 (5,3%) ostala građanina.[3]

Ovaj je zemljopisni lokalitet, prema velikosrpskim ideolozima, trebao je predstavljati rubno područje tzv. Velike Srbije, odnosno paradržave s teritorijalnim diskontinuitetom Republike Srpske Krajine (RSK).[4] Naime, on graniči s virovitičkim područjem, gdje su srpski ekstremisti i separatisti zacrtali granicu na pravcu Virovitica – Karlovac – Karlobag. Granicu navedene paradržavne tvorevine potvrđuju riječi, s početka devedesetih godina prošloga stoljeća, najviše rangiranoga generala JNA-a i tadašnjega sekretara (ministra) za narodnu obranu SFRJ-a generala-armije Veljka Kadijevića (1925. – 2014.): »Smjerove napada glavnih snaga JNA što izravnije vezivati uz oslobođenje srpskih krajeva u Hrvatskoj i garnizona JNA u dubini hrvatskog teritorija. U tom cilju ispresijecati Hrvatsku na pravcima: Gradiška – Virovitica, Bihać – Karlovac – Zagreb, Knin – Zadar, Mostar – Split.«[5]

Osim Brđanske, do Domovinskoga rata značajni broj pripadnika srpske nacionalnosti na podravskoslatinskom području je živio u Podravskoj Slatini (4 270), Petrovacu (453), Mikleušu (345) i Španatu (327).[6]

Srbi na podravskoslatinsko područje naseljeni su u tri navrata, prvo naseljavanje odvijalo se tijekom okupacije Osmanskog Carstva u razdoblju od 1544. do 1684., drugo za vrijeme egzistiranja Kraljevine SHS/Kraljevine Jugoslavije od 1918. do 1941., a treći val naseljavanja odvijao se tijekom postojanja FNRJ-a/SFRJ-a od 1945. do 1991. Tijekom turske okupacije hrvatskih nacionalnih prostora, sustavno je naseljavanje Srba na podravskoslatinsko područje uslijedilo je nakon ponovne uspostave Pećke patrijaršije 1557., a za što najveću zaslugu ima poturčeni Srbin iz istočne Bosne Mehmed-paša Sokolović (1505. – 1579.).[7] Osmanlije su tijekom prvim godinama svoje vladavine naselili Brđansku Srbima iz jugozapadnih krajeva Srbije, odnosno okolice Ibra, Lima, Pive, Tare te gornje Drine i Neretve u Bosni i Hercegovini.[8] Tijekom egzistiranja Kraljevine SHS/Kraljevine Jugoslavije prvo su naseljeni Srbi solunski dobrovoljci,[9] zanimljiv je podatak da su na ovome području dva sela nosila naziv prema kraljevima iz dinastije Krađorđević, Petrovac po kralju Petru I. (1844. – 1921.) i Aleksandrovac prema

---

3 Cfr. HRŽENJAK, Juraj, *Lokalna samouprava i uprava u Republici Hrvatskoj*, Informator, Zagreb, 1993., 363-375.

4 Cfr. BREKALO, Miljenko, *Paradržava Republika Srpska Krajina*, Svjetla grada, Osijek, 2022., 301-350.

5 KADIJEVIĆ, Veljko, *Moje viđenje raspada – vojska bez države*, Politika izdavačka delatnost, Beograd, 1993., 128.

6 Supra notae, br. 3, 370-372.

7 Cfr. VALENTIĆ, Mirko, *Rat protiv Hrvatske 1991. – 1995. – velikosrpski projekt od ideje do realizacije*, Hrvatski institut za povijest/Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskoga rata, Zagreb, 2010., 17-18.

8 Cfr. IVIĆ, Aleksa »Migracije Srba u Slavoniju tokom 16., 17. i 18. stoleća«, *Srpski etnografski zbornik, Knjiga XXXVI.*, Subotica, 1926., 175-176.

9 Cfr. VRBOŠIĆ, Josip, »Kolonizacija dobrovoljaca u Slavoniji između dva svjetska rata (1918.−1941.)«, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, br. 5-6, Zagreb, 1986., 658, VRBOŠIĆ, Josip, »Kategorije i brojčano stanje

Tablica 1. Struktura pučanstva Brđanske 1991.*

Naselje	Broj stanovnika	Hrvati %	Srbi %	Ostali %
Bokane	116 - 100%	2 - 0,86%	110 - 94,8%	4 - 4,34%
Ćeralije	284 - 100%	14 - 4,9%	260 - 91,5%	10 - 4,5%
Dobrići	64 - 100%		62 - 96,9%	2 - 3,1%
Donje Kusonje	97 - 100%	8 - 8%	89 - 92%	-
Đuričići	89 - 100%		89 - 100%	-
Gornje Kusonje	69 - 100%	17 - 24,6%	51 - 74%	1 - 1,4%
Gornji Meljani	172 - 100%	1 - 0,7%	167 - 97%	4 - 2,3%
Hum Varoš	243 - 100%	84 - 34,5%	127 - 52,4%	32 - 13,1%
Hum	61 - 100%	17 - 27,8%	41 - 67,2%	3 - 5%
Kometnik-Jorgići	119 - 100%	4 - 3,4%	115 - 96,6%	-
Kometnik-Zubići	171 - 100%	3 - 1,8%	162 - 94,7%	6 - 3,5%
Kuzma	25 - 100%	-	25 - 100%	-
Lisičine	160 - 100%	2 - 1,3%	154 - 96,2%	4 - 2,5%
Macute	284 - 100%	6 - 2,1%	278 - 97,8%	2 - 0,1%
Mačkovac	75 - 100%	69 - 92%	5 - 6,6%	1 - 1,4%
Novo Kusonje	48 - 100%	7 - 14,5%	35 - 72,9%	6 - 12,6%
Popovac	43 - 100%	-	41 - 95,4%	2 - 4,6%
Rijenci	120 - 100%	2 - 1,7%	112 - 93,3%	6 - 5%
Sekulinci	238 - 100%	3 - 1,3%	235 - 98,7%	-
Smude	103 - 100%	3 - 3%	95 - 92,2%	5 - 4,8%
Voćin	1 569 - 100%	426 - 27,1%	1 009 - 64,3%	134 - 8,6%
Ukupno	4 152 - 100%	668 - 16,1%	3 262 - 78,6%	222 - 5,3%

* Supra notae br. 3, 370-372.

njegovom sinu Aleksandru I. (1888. – 1934.). Nakon Drugoga svjetskog rata iz okolice Kotor Varoša treći put su naseljeni Srbi, nužno je istaknuti da je značajan broj, dolaskom u Brđansku i šire podravskoslatinsko područje, sebi osigurao ekskulpaciju za počinjene ratne zločine u četničkim postrojbama tijekom Drugoga svjetskog rata u užoj i široj okolici Banja Luke. Većina četničkih prebjega u Brđansku i druge dijelove podravskoslatinskog područja bili su pripadnici Bosansko-krajiškog četničkog korpusa.[10] Naime, određeni broj četnika iz navedene četničke postrojbe pred kraj Drugog svjetskog rata, početkom 1945. je dezertirao i prešao u partizane. Dakle, nakon okončanja rata, »partizani« sigurno su utočište pronašli na ozemlju zapadne Slavonije, pretežito na prostoru Brđanske. Bosanski Srbi na području Brđanske tijekom 1990. i 1991. vrlo brzo su se odrekli »bratstva i jedinstva« i priklonili se Miloševićevom velikosrpskom konceptu. Među podravskoslatinskim Srbima, vodeću je ulogu imao odvjetnik Ilija Sašić,[11] bosanski Srbin, rođen u selu Javorani (1941. – 1945. jako četničko uporište)[12] u

kolonista u Slavoniji i Baranji između sva svjetska rata«, *Društvena istraživanja*, Vol. 6 No. 28-29, Zagreb, 1997., 319.

10 Cfr. VELEUŠIĆ, K. Dragan, *Četnici ljute Krajine – ratni dnevnik komandanta Mitra Trivunčića*, osobna naklada, Milwaukee, 2026., 43-57, PETRIĆ, Nevenka (ur.), *Opštine Kotor-Varoš i Skender-Vakuf u NOB-u 1941-1945*. Radnički univerzitet Đuro Pucar Stari, Kotor Varoš, 1985., 47-59.

11 Ilija Sašić (Javorani, Općina Kotor Varoš, BiH, 22. srpnja 1951. – Beograd, 23. kolovoza 2020.).

12 *Zapisnik sa Konferencije četničkih odreda sa područja doline Vrbasa od 7. lipnja 1942. o organizaciji odreda, sadejstvu u akcijama protiv NOP-a i saradnji sa NDH*, Zbornik dokumenata Četničkog pokreta Draže Mihailovića – knjiga 1, Vojnoistorijski institut, Beograd, 1957.

okolici Kotor Varoši, on je bio jedan od značajnijih intelektualnih i političkih vođa Srpske demokratske stranke (SDS) na području zapadne Slavonije.[13]

NAORUŽAVANJE POBUNJENIH SRBA 1990. – 1991.

Naoružavanje pobunjenih Srba u Općini Podravska Slatina, od sredine 1990. do kraja kolovoza 1991., primarno su koordinirano odradili pripadnici 2. mehanizovanog bataljon (mb) Garnizona Našice koji je bio vojna postrojba 12. proleterske mehanizovane brigade (pmbr) 17. KO KoV-a – tzv. Tuzlanskoga korpusa 1. VO te 42. gbr-a map-a »R« 32. KO KoV-a 5. VO. Sekundarno naoružavanje su odradili pripadnici policije koji su otkazali poslušnost MUP-u RH početkom ljeta 1991.

Komandant 1. VO JNA-a bio je general-pukovnik Aleksandar Spirkovski (1932. – 2011.), prosrpski orijentirani Makedonac, pod njegovom komandom su bile sve jedinice JNA-a koje su napadali istočnu Hrvatsku, naročito Vukovar, nakon što je 15. listopada 1991. postao podsekretar SSNO-a,[14] zamijenio ga je general-pukovnik Života Panić (1933. – 2003.), radikalni Srbin, komandant 17. KO KoV-a bio je na zlu glasu general-major Savo Janković (1935. – 1993.), intimni prijatelj Željka Ražnatovića Arkana (1952. – 2000.) i Radovana Karadžića, koji je odgovoran za ratne zločine počinjene na Hrvatima i Muslimanima u Bosanskoj Posavini, komandant 12. pmbr-a zloglasni pukovnik Boro Ivanović zv. Konj, a 2. mb-a kapetan I. klase Ranko Dragojević. S druge strane, komandanti 5. VO 1990. i 1991. bili su general-pukovnik Konrad Kolšek (1933. – 2009.) i velikosrpski orijentirani general-pukovnik Života Avramović (1934. – 2002.), komandant map-a »R« bio je potpukovnik Vladimir Davidović, od 1993. pukovnik Vojske RSK-a, osobni šef osiguranja (2001. – 2002.) pravomoćno presuđenog ratnog zločinca general-pukovnika Ratka Mladića,[15] a komandant 42. gbr-a velikosrpski orijentiran major Radivoje Vučković (1951. – 1991.), vrlo blizak rukovodstvu SDS-a na području zapadne Slavonije. Komandanti svih navedenih jedinica JNA-a, koje su naoružale pobunjene Srbe na podravskoslatinskom području, bili su poznati po velikosrpskom radikalizmu.

Temeljem naredbi general-pukovnika Blagoja Adžića, vojna oprema, naoružanje i streljivo TO-a Općine Našice deponirano je u našičkoj Kasarni »Ivan Jovo Marinković«, koja je postala jedan od najznačajnijih vojnih punktova za naoružavanje pobunjenih Srba na području općina: Našice, djelomično Slavonske Požege, Orahovica i Podravska Slatina. Članovi podravskoslatinskog SDS-a i pripadnici JNA-a, od početka svibnja 1990. do kraja kolovoza 1991., dominantno iz Kasarne »Ivan Jovo Marinković«, naoružali su srpsko pučanstvo u brdskom dijelu Općine Podravska Slatina. Pripadnici JNA-a i rezervisti vojnu opremu, naoružanje i streljivo dostavljali su pobunjenim Srbima na Lager Sekulinci – Gudnoga.[16] Glavni operativac iz redova JNA-a bio je kapetan I. klase Ranko Dragojević, komandant Kasarne »Ivan Jovo Marinković« i 2. mb koji su bili u sklopu 12. pmbr-a u Osijeku, kojemu je komandant bio pukovnik Bore Ivanovića zv. Konj. Kapetan I. klase Ranko Dragojević je podrijetlom iz Brđanske, odnosno sela Kuzma, koje je 1991. imalo 100% udio srpskoga pučanstva,[17] a njegovi prvi suradnici bili su njegov zamjenik kapetan I. klase Đorđe Marković i kapetan I. klase Žarko Đekić, obojica etnički Srbi. Međutim, vrlo je bitno istaknuti da je ilegalno naoružavanje obavljano isključivo pod izravnim zapovjedništvom *supra* navedenoga pukovnika Bore Ivanovića, koji je navedenim oficirima

---

13 Cfr. BREKALO, Miljenko, *Slatinska kronika Domovinskoga rata*, Svjetla grada, Osijek, 2017., 165-168.

14 »Spirkovski podsekretar u SSNO«, *Borba*, br. 288, Beograd, 16. listopada 1991., 32.

15 Cfr. BREKALO, Miljenko – ADANIĆ, Stjepan, *Varaždinka kronika domovinskoga rata*, Ogranak Matice hrvatske Osijek, Osijek, 2024., 568-571.

16 Lager Sekulinci smješten je cca. 10 km jugoistočno od Voćina, nalazi se sjeverno od nekadašnje partizanske bolnice Gudnoga. Gudnoga je sjeverni predio planine Papuk, neprohodan i nepristupačan, a nalazi se na nadmorskoj visini od 500 m. Predio je dobio ime po potočiću Gudnoga koji se tuda probija kroz planinske stijene. Područje je okruženo sa svih strna planinskim kosama, koje su obrasle gustom bukovom šumom. U neposrednoj blizini nalaze se sela s dominantno srpskim pučanstvom: Donji Meljani, Sekulinci, Vrhovci, Zaile i Borci. Tijekom Drugoga svjetskoga rata na ovome lokalitetu egzistirala je partizanska bolnica.
Cfr. BAČANI, Tomo (ur.), Podravsko-slatinski kraj, Skupština općine Podravska Slatina, Podravska Slatina, 1982., 181.-182.

17 Supra notae, br. 4, 373.

bio prvopretpostavljeni oficir. Osim trojice navedenih glavnih organizatora, aktivni sudionici u naoružavanju srpskoga puka bili su: kapetan I. klase Slobodan Veličković, kapetan Željko Obradović, kapetan Mihajlo Vulović, kapetan Zoran Osman, potporučnik Aleksandar Živković, potporučnik Ljubiša Kojadinović, zastavnik I. klase Svetozar Zlokolica, stariji vodnik I. klase Slobodan Vasiljević, stariji vodnik Jovo Ovuka i stariji vodnik Dragan Lokaj. Svi navedeni aktivni oficiri i mlađi oficiri (podoficiri), bili su po nacionalnosti Srbi, raspoređeni u Vojnoj pošti (VP) br. 55-30/14 u Našicama. U Kasarni »Ivan Jovo Marinković«, među ostalim oficirskim i podoficirskim aktivnim kadrom, bio je po jedan Rom i Albanac te dvojica Hrvata koji su bili zlostavljani i marginalizirani od strane srpske i crnogorske oficirske većine. Nakon predaje kasarne, navedena četvorica svjedočila su o velikosrpskom ponašanju, tijekom boravka u našičkoj kasarni primijetili su veliki broj natovarenih vojnih kamiona koje je pratila vojna policija u pravcu zapada, odnosno Orahovice, Podravske Slatine i u manjoj mjeri Slavonske Požege. Ovaj navod, odnosno odlazak vojnih kamiona marke TAM-4500 i TAM-5000, potvrdili su oficiri i mlađi oficiri srpske nacionalnosti koji su sudjelovali u pripremanju i samo odlasku vojnih transporta prema Lageru Sekulinci – Gudnoga. Naime, nakon što su ih zarobili pripadnici ZNG-a i MUP-a osvojili Kasarnu »Ivan Jovo Marinković«, preciznu faktografiju su iznijeli 21. rujna 1991. predstavnicima Vojnog tužiteljstva u Osijeku.[18] Prigodom ispitivanju, vojnim i policijskim istražiteljima priznali su naoružavanje srpskoga pučanstva, na našičkom, orahovičkom i podravskoslatinskom području, od prve polovice 1990. do kraja kolovoza 1991.[19]

Pobunjeni Srbi, s podravskoslatinskoga područja, odredili su rezervnoga starijega vodnika Jovana Grkinića da bude veza između njih i oficirskoga i podoficirskog kadra u Kasarni »Ivan Jovo Marinković«, on je kontinuirano skrbio o transportu vojne opreme, oružja i streljiva iz Našica prema Lageru Sekulinci – Gudnoga. Prigodom organizacije vojnih transporta, Grkiniću je obilnu pomoć pružio, izrazito ekstremni, vodnik I. klase Radomir Božić, rodom iz sela Duboka, koje je 1991. imalo 90% srpskoga pučanstva,[20] smještenog na obroncima Krndije, 5 km sjeverno od današnje Općine Čaglin u Požeško-slavonskoj županiji. Osim njih dvojice, prigodom naoružavanja pobunjenih Srba, izrazito agilni su bili rezervni poručnik Milisav Dmitrović iz sela Vučkovac (udaljeno 20 km sjeverozapadno od Osijeka), danas Normanci u Općini Koška, koje je 1991. imalo 94,45% srpskog pučanstva[21] te rezervni poručnik Veljko Đurić, po nacionalnosti Srbin iz Našica.[22]

Osim našičke Kasarne »Ivan Jovo Marinković«, drugi značajan punkt, kako je *supra* navedeno, za naoružavanje pobunjenih Srba u Općini Podravska Slatina bila je virovitička Kasarna »Nikola Miljanović – Karalula«, odnosno njezin dislocirani dio u središtu Podravske Slatine, kojega su građani kolokvijalno nazivali kasarna. Dislocirani dio Kasarne »Nikola Miljanović – Karalula« u Podravskoj Slatini sastojao se od više objekata, bio je vrlo značajan vojni kompleks koji je imao logističku funkciju za 42. gbr i njegove dvije granične karaule na podravskoslatinskom području uz rijeku Dravu prema Mađarskoj, to su Karaula »Lazo Tihomirović – Baja« u Noskovcima i Karaula »Nikola Miljanović – Karaula« u Kapincima.

Naoružanje i vojnu opremu JNA-a iz Garnizona Virovitica, odnosno 42. gbr-a provodili su oficiri od posebnog povjerenja general-potpukovnika Jevrema Cokića (istomišljenik, blizak prijatelj i pouzdanik Veljka Kadijevića i Blagoja Adžića), koji je mimo *ex officio* procedure pratio naoružavanje pobunjenih Srba na podravskoslatinskom području do sredine 1991., odnosno do napuštanja mjesta komandant 32. KO KoV-a. Središnja figura u Garnizonu Virovitica, zadužena za nelegalno naoružavanje pobunjenih podravskoslatinskih Srba, bio je major Radivoje Vučković, Cokićev pouzdanik, koji je slovio kao *pri-*

[18] BREKALO, Miljenko – LUKIĆ, Anamarija – JURČEVIĆ, Ivana, »Uloga JNA-a u velikosrpskom projektu. Poseban osvrt na područje Đakovačko-osječke nadbiskupije*«, Diacovensia: teološki prilozi*, Vol. 28 No. 4, Đakovo, 2020., 587.

[19] Cfr. *Optužnica*, br. KT-45/92., Vojno tužiteljstvo u Osijeku, Osijek, 23. rujna 1991., *Optužnica*, br. KT-48/91, Vojno tužiteljstvo u Osijeku, Osijek, 24. rujna 1991., *Spis*, Kir-RZ-1729/91, Okružni sud u Osijeku, Osijek, 30. rujna 1991.

[20] Supra notae, br. 4, 236.

[21] Supra notae, br. 4, 224.

[22] Supra notae, br. 20.

mus inter pares među oficirima velikosrpske provenijencije u Garnizonu Virovitica. Osim njega, nelegalno naoružavanje Srba provodio je značajan broj aktivnih oficira i mlađih oficiria 32. KO KoV-a, među mnogobrojnima, najangažiraniji bili su: major Radojica Mišić, major Branko Štrbac, poručnik Petar Babić i stariji vodnik Slobodan Radmilović. Svi navedeni imaju seljačko socijalno podrijetlo, rođeni su u selima u raznim krajevima *ex* SFRJ-a gdje je velikosrpska politika bila izražena 1990-ih, a što je vidljivo iz njihovih personalnih kartona u JNA-a.[23]

Osim aktivnih oficira i mlađih oficira iz Kasarne »Ivan Jovo Marinković« i 42. gbr-a, aktivno učešće u naoružavanju pobunjenih podravskoslatinskih Srba imali su rezervni oficiri i mlađi oficiri srpske nacionalnosti iz Podravske Slatine, to su: kapetan I. klase Stamenko Subotić, kapetan I. klase Dragomir Keleuva, kapetan I. klase Borivoje Lukić, kapetan I. klase Borivoj Radosavljević, kapetan I. klase Rajko Bojčić, kapetan Dragoslav Bukvić, kapetan Milan Graovac, kapetan Savo Tanović, kapetan Savo Radošević, stariji vodnik Jovan Grkinić,[24]

vodnik Zoran Miščević, od samog početka je zapovijedao Lagerom Sekulinci – Gudnoga, koji je bio sabirni centar za prikupljanje vojnog naoružanja. Zbog »zasluga«, počinjenog ratnog zločina u Voćinu,[25] temeljem prijedloga pukovnik JNA-a, Milan Čeleketić,[26] komandanta 18. korpusa Srpske vojske Krajine, 1. ožujka 1993. promaknut je čin rezervnog kapetana.[27]

Major Radivoje Vučković bio je glavni koordinator nelegalnoga dijeljena oružja iz arsenala TO-a Općine Podravska Slatina pobunjenim Srbina, toga su bile svjesne lokalne vlasti i policija u Podravskoj Slatini. Svjestan činjenice da kod general-majora Vladimira Trifunovića (1938. – 2017.), novog komandanta 32. KO KoV-a, ne uživa povjerenje kao što je to bio slučaj kod njegovog prethodnika general-potpukovnika Jevrema Cokića, a da mu potpukovnik Ivan Vrhovski, zamjenik načelnika Odeljenja bezbednosti 32. KO KoV-a u Varaždinu, također nije sklon, odlučio se 8. srpnja 1991. napisati dopis Operativnom centru i OB 32. KO KoV-a. Vučkoviće je dopis poslao s predumišljajem, jer je toga dana u javnost izišla izjava generala-armije Veljko Kadijević, kojom je pozvao na opću mobilizaciju na »dobrovoljnoj« osnovi.[28] U dopisu sigurnosnu situaciju u Podravskoj Slatini, podravskoslatinskom području općenito, označio je kritičnom, a naglasio je da ga lokalne hrvatske vlasti »lažno« optužuju da dijeli naoružanje pobunjenim Srbima te ga zbog toga nastoje uhititi. Nakon analize sadržaja dopisa, potpukovnik Vrhovski, koji je izvrsno poznavao njegov velikosrpski pedigre, jer je bio u obradi od 19. rujna 1990. zbog velikosrpskog nacionalizma,[29] napisao je u gornjem desnom kutu papira: »upozoriti k-danta bataljona da svojim postupcima ne stvara konfliktne situacije«.[30]

Distribucija vojne opreme, naoružanja i streljiva prema Brđanskoj obavljana je uvijek nakon prethodno održanog trilateralnog dogovora između majora Vučkovića, poručnika Babića i rezervnog kapetana I. klase Stamenka Subotića, komandanta Općinskog štaba TO-a Općine Podravska Slatina.[31] Distribucija je dominantno rađena vojnim kamionima marke TAM-110 i terenskim vozilima Puch Pinzgauer M710. Navedena vozila bila su pogodna za najekstremnije vremenske uvjete, njima su se koristili pripadnici 42. gbr-a za obilazak graničnog pojasa uz rijeku Dravu prema Mađarskoj. Identično kao pripadnici 2. mb-a iz Kasarne »Ivan Jovo Marinković«, pripadnici 42. gbr-a su vojnu opremu, naoružanje i streljivo odvozili na Lager Sekulinci – Gudnoga.

---

23 *Personalni kartoni oficira i mlađih oficira JNA*, HR-HMDCDR-153, kut. 3.

24 Supra notae, br. 13, 239-240.

25 Supra notae, br. 13, 392-393.

26 Čeleketić je promaknut u čin general-majora, obnašao je funkciju načelnika Glavnog štaba Srpske vojske Krajine od 22. veljače 194. do 17. svibnja 1995. Generalski čin konvalidiran mu je u Vojsci Jugoslavije.

27 *Predlog za proizvođenje u čin kapetana*, obrazac br. 4, 18. korpus Srpske vojske Krajine, Spisak jedinica i štabova TO zapadna Slavonija, HR-HMDCDR-153, kut. 13.

28 »Naredba generala Kadijevića«, *Večernji list*, br. 10 017, Zagreb, 9. srpnja 1991., 9.

29 *Zabeleška o primeni metoda rada, organ bezbednosti kapetan Vladimir Jagar*, Garnizon Virovitica, 19. rujna 1990., HR-HMDCDR-153, kut. 4.

30 *Izvještaj*, str. pov. br. 724-1, Komanda 42. granični bataljun, Virovitica, 8. srpnja 1991., HR-HMDCDR-153, kut. 2.

31 Supra notae, br. 13, 239-241.

Osim Brđanske, pripadnici 42. gbr-a naoružali su pobunjene Srbe u nizinskom dijelu Općine Podravska Slatina (tzv. Podravina), oružje su najčešće podijelili pripadnicima SDS-a, ali ne isključivo samo njima, u nizinskim selima koja su imala većinsko srpsko pučanstvo, to su: Španat (91,13%), Medinci (68,35%), Aleksandrovac, danas Bukovački Antunovac (83,24%), Bjelkovac (68,29%), Donja Bukovica (81,66%), Petrovac, danas Popovac (85,95%) i Vraneševci (69,90%).[32] Značajan broj Srba, koji su primili naoružanje iz arsenala JNA-a, početkom kolovoza 1991. napustio je mjesto prebivanja i pridružio se paravojnim srpskim formacijama u Brđanskoj. Transfer srpskih rezervista obavljali su pripadnici 42. gbr-a vojnim kamionima i terenskim vozilima, na taj način zaobilazili su blokadne punktove na ulazima i izlazima u Podravsku Slatinu.

Sumnja djelatnika MUP-a da su navedena sela naoružana od strane JNA-a, dobila je potvrdu oko podneva 19. kolovoza 1991. Istoga dana u poslijepodnevnim satima, na tiskovnoj konferenciji predstavnici Policijske uprave (PU) Osijek izdali su priopćenje u kojem su navedi da su djelatnici policije u Medincima primijetili nepoznate osobe koje iz vojnih vozila u pojedine kuće unose vojno streljačko naoružanje. Nakon saznanja, navedenoga dana, pripadnici ZNG-a iz Bjelovara i policija organizirali su koordiniranu akciju oko oduzimanja naoružanja, kojom je rukovodio bjelovarski pripadnik ZNG-a Stipe Pranjić. Prigodom akcije na pripadnike ZNG-a i policije nepoznate osobe su otvorile rafalnu vatru, ali u akciji nitko nije ranjen. Četvorica terorista su savladana i privedena u PU Osijek. Kod uhićenih terorista pronađeno je više naoružanja, i to: tri automatske puške CZ M-70, tri lovačke snajperske puške, dvije lovačke puške (sačmarice), jedan vojni snajper CZ M-76, jedan puškomitraljez CZ M-53, ručni bestrzajni protuoklopni bacač CZ M-57, tri ručne bombe, više komada vojnih noževa te propagandni materijal četničkoga sadržaja. Pripadnici policije i ZNG-a uhitili su sljedeće teroriste: Branka Vojića, Rajka Vejića, Miloša Vrekića i Predraga Tomaševića, svi iz Medinaca. Prema podatcima policije, navedeni teroristi su 17. kolovoza 1991. u Medincima zaustavljali i kontrolirali vozila te zlostavljali vozače.[33]

Španat je selo koje su 1945. dominantno naselili pripadnici srpskoga puka iz okolice Kotor Varoša, među kojima su bili Jovan i Pera (dj. Ćušić), roditelji Ilije Sašića, predsjednika Regionalnog odbora SDS-a za Srpsku Oblast Zapadna Slavonija. Španat je 1991. imalo dominantno srpsko pučanstvo, gdje je bio vrlo velik broj članova SDS-a. Mještani Španata, pod Sašićevim utjecajem, bliski su skloni velikosrpskoj ideji, njihovo selo je trebalo biti zapadna granica tzv. »Velike Srbije«, koju je osmislio Vojislav Šešelj na zamišljenoj liniji Karlobag – Ogulin – Karlovac – Virovitica. Zamišljena zapadna granica »Velike Srbije«, kao i bliski odnosi sa Sašićem, motivirali su majora Vučkovića da među prvima mještanima Španata dostavi značajnu količinu pješadijskog naoružanja iz Podravske Slatine. Međutim, zemljopisni položaj sela, kao i sama činjenica da je u selu sredinom 1991. ostalo jako malo vojnosposobnih muškaraca, motivirali su predstavnike Mjesne zajednice Španat da vojno naoružanje, koje nije bilo odvezeno u Brđansku, predaju predstavnicima Policijske stanice Podravska Slatina. Dana, 30 srpanja 1991. policijskim službenicima predali su sljedeće naoružanje vojnoga podrijetla: petnaest pušaka M-48, pet poluautomatskih pušaka CZ M-76, četiri puškomitraljeza CZ M-53, pet automatskih pušaka CZ M-70. Osim naoružanja, predali su u vojnim sanducima pet tisuća kom. streljiva cal. 7,92x57 mm i 7,62x39 mm.[34]

Kapinci su selo smješteno sjeveroistočno od Podravske Slatine, zračnom linijom udaljeno 8 km, a cestovnim pravcem 12,9 km od središta grada. Kapinci su 1991. imali 283 mještana, od toga broja 155 Hrvata, 114 Srba i 17 ostalih.[35] Hrvatskim braniteljima su Kapinci bili veliki sigurnosni problem, jer je u okolici sela bila smještena Karaula »Nikola Miljanović – Karaula«, gdje je komandir bio stariji

32 Supra notae, br. 4, 370-372.

33 Cfr. »Munjevito protiv terorista«, *Večernji list*, br. 10 059, Zagreb, 20. kolovoza 1991., 6, »Uhićeni teroristi«, *Glas Slavonije*, br.14 203, Osijek, 20. kolovoza 1991., 24, DRMIĆ, Perica, *Bili smo vojnici '91. Ratni put A-satnije ZNG-a Bjelovar*, Despot Infinitus d.o.o., Zagreb, 2024., 50, *Izvještaj*, str. pov. br. 2464-12, 20. 8. 1991., Komanda Garnizona Virovitica, Virovitica, 20. kolovoza 1991., HR-HMDCDR-153, kut. 3.

34 Cfr. »Španaćani vratili oružje«, *Večernji list*, br. 10 040, Zagreb, 1. kolovoza 1991., 4, *Depeša*, br. 511-07-60-2154/91, Policijska stanica Podravska Slatina, Podravska Slatina, 30. srpnja 1991., HR-HDA-1745.

35 Supra notae, br. 4, 372.

vodnik I. klase Zdravko Stričević, lokalni Hrvat koji je 1991. surađivao s predstavnicima MUP-a. Unatoč činjenici da Srbi u Kapincima nisu bili većinsko pučanstvo, bilo ih je 40,28%, pojedinci od njih dobili su vojno naoružanje od majora Vučkovića, podaci o imenima primatelja vojnog naoružanja policiji nisu bili poznati. Međutim, policija je Srbima vlasnicima legalnoga lovačkoga naoružanja, zbog sigurnosnih razloga, isto privremeno oduzela uz potvrdu o oduzimanju predmeta, taj podatak major Radojica Mišić, Vučkoviće, nasljednik na mjestu komandanta 42. gbr-a, odmah je saznao i istovremeno izvijestio Komandu 32. KO KoV-a u Varaždinu.[36]

Naoružani pobunjeni Srbi kontinuirano su izazivali incidentne situacije tijekom kolovoza 1991. Uslijed njihova neodgovornoga i pogubnog ponašanja, 6. kolovoza 1991. u jutarnjim satima zabilježen je prvi smrtni slučaj na podravskoslatinskom području, kraj mjesnog groblja na traktoru, na cesti Ćeralije – Đuričići, nađeno je mrtvo tijelo Mirka Kokića, Hrvata, staroga 43 godine, zemljoradnika iz sela Đuričići. Policijskim očevidom, djelatnici Policijske stanice Podravska Slatina utvrdili su da je ubijem rafalnom paljbom s dvadeset metka iz automatske puške CZ M-70.[37]

Brđanska je blokirana 15. kolovoza 1991., tijekom prijepodneva blokirani su pravci: Hum – Voćin, Slatinski Drenovac – Voćin te pravac Podravska Slatina preko Ćeralija prema Voćinu. Osim barikada i fortifikacijskih prepreka, uz cestu su uočeni naoružani civili vojnim naoružanjem, koji su zaustavljali vozila i pretresali putnike. Nakon toga, slobodno prometovanje prema Voćinu, kao i drugim podpapučkim selima s većinskim srpskim pučanstvom, bilo je onemogućeno svima. Unatoč toj činjenici, prema Voćinu i drugim podpapučkim selima, zapaženo je pojačano prometovanje vozila JNA-a koja su kontinuirano prevozila vojnu opremu, naoružanje, streljivo, tzv. rezerviste i članove obitelji pobunjenih Srba iz nizinskih sela Općine Podravska Slatina još od početka kolovoza 1991.[38] Tijekom kolovoza 1991. na području cijele zapadne Slavonije, naročito Brđanske, koja je isključivo bila pod kontrolom pobunjenih Srba, zabilježeno je pojačano kretanje borbenih i transportnih vozila JNA-a.[39] U petak, 23. kolovoza 1991., unatoč činjenici da su svi cestovni prilazi prema Voćinu i drugim podpapučkim selima bili blokirani, tijekom poslijepodneva vojni transporteri za pješaštvo OT BVP M-80 kontinuirano su ulazili i izlazili u Voćin iz dislociranog dijela Kasarne »Nikola Miljanović – Karalula« u Podravskoj Slatini. Rezervisti i vojnici su prigodom ulazaka i izlazaka arogantno provocirali pripadnike policije, ZNG-a i građane. Identična situacija je bila i prethodnog dana, kada je iz našičke Kasarne »Ivan Jovo Marinković«, tijekom prijepodneva, krenula kolona vojnih vozila u pravcu Mikleuša – Ćeralija – Voćina. Kolona se sastojala od sedam kamiona marke TAM-110, tri oklopna transportera za pješaštvo OT BVP M-80 i jednog terenskog vozila Puch Pinzgauer M-710, a u navedenim vojnim vozilima nalazili su se rezervisti, vojnici, vojna oprema i naoružanje. Prema iskazu hrvatskih izbjeglica koje su u noći s petka na subotu (23./24. kolovoza) izbjegli iz Voćina, svakodnevno naoružavanje pobunjenih Srba je bilo očito. Izbjeglice su dan ranije, tijekom poslijepodnevnih sati, zamijetili šest punih autobusa u kojima su se nalazili rezervisti i naoružani civili koji su se uputili prema Zvečevu. Prema izjavama izbjeglica, navedeni su preko Zvečeva produžili put prema Pakracu, gdje su upućeni kao pomoć tamošnjim pobunjenim Srbima.[40]

Osim pripadnika JNA-a, pobunjene Srbe naoružavali su i pripadnici policije srpske nacionalnosti koji su otkazali poslušnost MUP-u RH. Ovaj vid naoružavanja, u odnosu na naoružavanje JNA-a, bio je kapilarnoga karaktera, radilo se o osobnom naoružanju. Osim osobnog, u funkciju oružane pobude stavili su i naoružanje oteto 19. kolovoza 1991. prilikom

---

36 *Izvještaj*, str. pov. br. 2464-12, Komanda Garnizona Virovitica, Virovitica, 20. kolovoza 1991., HR-HMD-CDR-153, kut. 3.

37 Cfr. *Depeša*, otvorena – DX, br. 511-07-61-1850/91, Policijska stanica Podravska Slatina, Podravska Slatina, 6. kolovoza 1991., HR-HDA-1745, »Smijenjen agresorski komandir«, *Večernji list*, br. 10 046, Zagreb, 7. kolovoza 1991., 5.

38 *Depeša*, br. 71, Služba za zaštitu ustavnog poretka (SZUP) – Centar Osijek, MUP RH, Osijek, 6. kolovoza 1991., 1-2, HR-HDA-1745.

39 »Barikade na cesti«, *Večernji list*, br. 10 054, Zagreb, 15. kolovoza 1991., 4.

40 »Nervozni papučki odmetnici«, *Večernji list*, br. 10 064, Zagreb, 25. kolovoza 1991., 5.

Policijske ispostave PS Podravska Slatina u Voćinu. Ovo nelegalno naoružavanje organizirali su: Stevo Šimić, Dragoslav Dokmanac, Vlajko Tomašević, Ranko Radmilović i Zoran Jovakarić, policajci koji su otkazali lojalnost MUP-u RH i stavili se u funkciju oružane pobune.[41] S druge strane, smišljeno je izostao aktivan doprinos inspektora Službe za zaštitu ustavnog poretka (SZUP)[42] MUP-a RH oko prikupljanja operativnih saznanja, a koja su se odnosila na nelegalno naoružavanje pobunjenih Srba. Naime, oni su trebali izvršavati zadaću protuobavještajne zaštite na području Općine Podravska Slatina, odnosno ustavnog poretka RH.

Inspektori, ovlaštene službene osobe SZUP-a Centra Osijek, koji su trebali skrbiti o protuobavještajnoj zaštiti Općine Podravska Slatina, bili su etnički Srbin Milan Bošnjak i Crnogorac Danilo Đurasović. Oni su oko deset godina koordinirano operativnim radom prikupljali i analizirali operativne podatke u cilju zaštite ustavnog poretka i protuobavještajne zaštite. Organizacijski promatrano SZUP, Milan Bošnjak je bio pripadnik I. Odjela za obradu unutarnjeg neprijatelja, a Danilo Đurasović II. Odjela za obradu neprijateljske emigracije. Navedeni su izvrsno poznavali sigurnosnu situaciju na podravskoslatinskom području, kao i nositelje velikosrpske ideje među srpskim pučanstvom. Unatoč izvrsnim operativni saznanjima, nisu pružili aktivan doprinos u prvoj etapi Domovinskoga rata oko prikupljanja operativnih, sigurnosnih saznanja. Naime, izvrsno su osobno poznavali glavne protagoniste velikosrpske ideje u Podravskoj Slatini: Iliju Sašića, Miluna Karadžića, Vladimira Šimpragu, Jovana Bojčića, Momčila Subotića, Mirka Vujanića, Nikolu Dopuđu, Ratka Vukelića i dr.[43] Njihov operativni rad je bio na razini drugorazrednih novinarskih saznanja, koja je znao svaki prosječan čitatelj dnevnih novina, razlog njihovome lošem operativnom radu nalazi se u činjenici da su bili pobornici velikosrpskog koncepta. Ovaj činjenični navod je razvidan iz podatka da su se solidarizirali s većinom pripadnika srpske nacionalnosti u Centru Osijek SZUP-a, koji su sredinom ljeta 1991. otkazali lojalnost MUP-u RH i priklonili se pobunjenim Srbima. Međutim, Bošnjak i Đurasović među zadnjima su napustili Službu i Osijek, a sa sobom su odnijeli osobno službeno naoružanje. Bošnjak je prebjegao u okupiranu Baranju, gdje se kao pričuvni kapetan JNA-a priključio 39. brigadi TO-a u Belom Manastiru, ratna VP broj: T-16041, a Đurasović je otišao u Beograd, postao je djelatnik savezne Službe državne bezbednosti, operativno je bio zadužen za okupiranu Baranju, istočnu Slavoniju i zapadni Srijem, navedena okupirana područja i sigurnosna situacija u njima su mu bila izvrsno poznata još za vrijeme rada u Centru SZUP-a Osijek.[44]

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U SR Hrvatskoj, prema odredbama Zakona o nabavljanju, držanju i nošenju oružja,[45] fizičke osobe su mogle nabavljati i posjedovati naoružanje radi bavljenja lovom, sportskim streljaštvom ili iz razloga osobne sigurnosti ako ispune opće i posebne zakonske uvjete. Istovremeno, postojala je identičnost

41 Supra notae, br. 13, 261-262.

42 Do 18. travnja 1991., odnosno do donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjim poslovima, SZUP je imao službeni naziv Služba državne sigurnosti (SDS) koja je bila *corpus separatum* i ostala u okviru MUP-a RH, njezini djelatnici su imali znatno bolji radni standard i plaće u odnosu na druge ovlaštene osobe MUP-a RH. SZUP je u cijelosti naslijedio organizacijsku strukturu SDS-a. Republički SDS je imao sjedište u Zagrebu, gdje je bilo smješten ministar i ostala rukovodna struktura MUP-a, a sastojao se od šest odjela i jednoga samostalnoga odsjeka, to su: I. Odjel za obradu unutarnjeg neprijatelja, II. Odjel za obradu neprijateljske emigracije, III. odjel za obradu stranih obavještajnih službi, IV. Odjel za poslove operativne tehnike; V. Odjel za poslove evidencije, statistike i dokumentacije, VI. Odjel za poslove osiguranja osoba i objekata i VII. Samostalni odsjek za obrambene pripreme. Svaki centar SDS-a/SZUP-a sastojao se od četiri odjela koji su imali identične nazive i djelokrug poslova kao i prva četiri odjela u sjedištu Službe.
Cfr. JURČEVIĆ, Josip, Slučaj Perković: spašavanje zločinačke budućnosti, Dokumentacijsko informacijsko sjedište – DIS/Hrvatsko žrtvoslovno društvo, Zagreb, 2013., 72-83.

43 Supra notae, br. 13, 109.

44 Podatci poznati autoru teksta, bio je dragovoljac Domovinskoga, zadužen za podravskoslatinsko područje Bošnjaka i Đurasovića.

45 *Narodne novine*, br. 54/1974.. 47/1989. 59/1990. i 29/1991.

zakonskih normi u drugim republikama i pokrajinama koja se ogledala u istovjetnosti sadržaja, *ratio legis* nalazio se u zaštiti građana od nelegalnoga posjedovanja i uporabe vatrenog oružja.

U svim republičkim i pokrajinskim zakonskim tekstovima, koji su regulirali materiju nabave, držanja i nošenja oružja, nigdje *expressis verbis* nije navedeno da građani mogu u vlasništvu imati ili posjedovati vojno oružje. Naime, Krivičnim zakonom SFRJ-a[46] propisana su tri kaznena djela čiji je objekt zaštite oružje, i to: čl. 221. – nepropisan i nepažljiv odnos prema povjerenom oružju, čl. 222. – protuzakonito raspolaganje povjerenim oružjem, čl. 223. – krađa oružja ili dijela borbenih sredstava.

S pravne točke gledišta, *argumentum ad iudicium*, zapovjedna struktura JNA-a, nelegalnom podjelom vojnog naoružanja, omogućila je srpskim paravojnim formacijama u Republici Hrvatskoj da prema odredbama Krivičnog zakona SFRJ-a ostvare zakonska bića dva kaznena djela, to su oružana pobuna (čl. 124.) i podrivanje vojne i obrambene moći (čl. 121.). Kaznenih djela o kojima je JNA-a trebala *ex officio* skrbiti u cilj osiguranja nezavisnosti, suvereniteta, teritorijalne cjelovitosti i društvenom uređenju sukladno odredbi članka 240. Ustava SFRJ-a. *In facto*, paravojne formacije pobunjenih Srba, posljedično i JNA-a, doveli su do dezintegracije SFRJ-a, savezne države dobrovoljno ujedinjenih naroda i njihovih socijalističkih republika i autonomnih pokrajina. Navedena kaznena djela, zapovjedna struktura JNA-a, na čelu s generalima Veljkom Kadijevićem i Blagojem Adžićem, počinila je u stjecaju (*concursus plurium delictorum*), riječ je o idealnom stjecaju kaznenog djela.

TO SR Hrvatske, kao i u drugim republikama, imala je republičko obilježje obrane, zapovjedni kadar je bio republički, a vojnu opremu, naoružanje i streljivo, identično kao i druge republike, kupovala je iz republičkog proračuna. Tadašnje pozitivne legislative, savezna, republičke i pokrajinske, nisu propisale posjedovanje vojnoga naoružanja u vlasništvu fizičkih osoba, bez obzira na njihov status i socijalni položaj, nelegalno posjedovanje je prema kaznenom zakonodavstvu bilo strogo kažnjivo. Dakle, ilegalno dijeljenje naoružanja pobunjenim Srbima od strane JNA-a iz arsenala TO-a *ipso iure* i *ipso facto* je bilo protuzakonito, za ovakav vid naoružavanja nije postojala pravna osnova (*legalis basis*). JNA-a je s izravnim umišljajem (*dolus directus*), sukladno odredbi članka 13. Kaznenog zakona SFRJ-a, namjerno »zanemarila« činjenicu da je naoružanje TO-a RH isključivo u republičkom vlasništvu.

IZVORI

1. BREKALO, Miljenko – ADANIĆ, Stjepan, *Varaždinka kronika domovinskoga rata*, Ogranak Matice hrvatske Osijek, Osijek, 2024.
2. BREKALO, Miljenko, *Paradržava Republika Srpska Krajina*, Svjetla grada, Osijek, 2022.
3. BREKALO, Miljenko, *Slatinska kronika Domovinskoga rata*, Svjetla grada, Osijek, 2017.
4. DRMIĆ, Perica, *Bili smo vojnici '91. Ratni put A-satnije ZNG-a Bjelovar*, Despot Infinitus d.o.o., Zagreb, 2024.
5. HRŽENJAK, Juraj, *Lokalna samouprava i uprava u Republici Hrvatskoj*, Informator, Zagreb, 1993.
6. JURČEVIĆ, Josip, *Slučaj Perković: spašavanje zločinačke budućnosti*, DIS/Hrvatsko žrtvoslovno društvo, Zagreb, 2013.
7. KADIJEVIĆ, Veljko, *Moje viđenje raspada – vojska bez države*, Politika izdavačka delatnost, Beograd, 1993.
8. VALENTIĆ, Mirko, *Rat protiv Hrvatske 1991. – 1995. – velikosrpski projekt od ideje do realizacije*, Hrvatski institut za povijest/Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskoga rata, Zagreb, 2010.
9. BAČANI, Tomo (ur.), Podravsko-slatinski kraj, Skupština općine Podravska Slatina, Podravska Slatina, 1982.
10. BREKALO, Miljenko – LUKIĆ, Anamarija – JURČEVIĆ, Ivana, »Uloga JNA-a u velikosrpskom projektu. Poseban osvrt na područje Đakovačko-osječke nadbiskupije*«, Diacovensia: teološki prilozi*, Vol. 28 No. 4, Đakovo, 2020.
11. IVIĆ, Aleksa »Migracije Srba u Slavoniju tokom 16., 17. i 18. stoleća«, *Srpski etnografski zbornik, Knjiga XXXVI.*, Subotica, 1926.
12. ŠTEFANČIĆ, Domagoj, »Autocesta – okosnica rata u zapadnoj Slavoniji«, *Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, Vol. 43 No. 1, Zagreb, 2011.

[46] *Službeni list SFRJ*, br. 44/1976., 36/1977., 56/1977., 34/1984., 37/1984., 74/1987., 57/1989., 3/1990.

13. VRBOŠIĆ, Josip, »Kategorije i brojčano stanje kolonista u Slavoniji i Baranji između sva svjetska rata«, *Društvena istraživanja*, Vol. 6 No. 28-29, Zagreb, 1997.
14. VRBOŠIĆ, Josip, »Kolonizacija dobrovoljaca u Slavoniji između dva svjetska rata (1918.−1941.)«, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, br. 5-6, Zagreb, 1986.
15. *Depeša*, br. 511-07-60-2154/91, Policijska stanica Podravska Slatina, Podravska Slatina, 30. srpnja 1991., HR-HDA-1745.
16. *Depeša*, br. 71, Služba za zaštitu ustavnog poretka (SZUP) – Centar Osijek, MUP RH, Osijek, 6. kolovoza 1991., 1-2, HR-HDA-1745.
17. *Depeša*, otvorena – DX, br. 511-07-61-1850/91, Policijska stanica Podravska Slatina, Podravska Slatina, 6. kolovoza 1991., HR-HDA-1745.
18. *Izvještaj*, str. pov. br. 2464-12, 20. 8. 1991., Komanda Garnizona Virovitica, Virovitica, 20. kolovoza 1991., HR-HMDCDR-153, kut. 3.
19. *Izvještaj*, str. pov. br. 2464-12, Komanda Garnizona Virovitica, Virovitica, 20. kolovoza 1991., HR-HMDCDR-153, kut. 3.
20. *Izvještaj*, str. pov. br. 724-1, Komanda 42. granični bataljun, Virovitica, 8. srpnja 1991., HR-HMDCDR-153, kut. 2.
21. *Optužnica*, br. KT-45/92., Vojno tužiteljstvo u Osijeku, Osijek, 23. rujna 1991.
22. *Optužnica*, br. KT-48/91, Vojno tužiteljstvo u Osijeku, Osijek, 24. rujna 1991.
23. *Predlog za proizvođenje u čin kapetana*, 18. korpus Srpske vojske Krajine, Spisak jedinica i štabova TO zapadna Slavonija, HR-HMDCDR, kut. 13.
24. *Spis*, Kir-RZ-1729/91, Okružni sud u Osijeku, Osijek, 30. rujna 1991.
25. *Zapisnik sa Konferencije četničkih odreda sa područja doline Vrbasa od 7. lipnja 1942. o organizaciji odreda, sadejstvu u akcijama protiv NOP-a i saradnji sa NDH*, Zbornik dokumenata Četničkog pokreta Draže Mihailovića, Vojnoistorijski institut, Beograd, 1957.
26. »Spirkovski podsekretar u SSNO«, *Borba*, br. 288, Beograd, 16. listopada 1991.
27. »Uhićeni teroristi«, *Glas Slavonije*, br.14 203, Osijek, 20. kolovoza 1991.
28. »Barikade na cesti«, *Večernji list*, br. 10 054, Zagreb, 15. kolovoza 1991.
29. »Munjevito protiv terorista«, *Večernji list*, br. 10 059, Zagreb, 20. kolovoza 1991.
30. »Naredba generala Kadijevića«, *Večernji list*, br. 10 017, Zagreb, 9. srpnja 1991.
31. »Nervozni papučki odmetnici«, *Večernji list*, br. 10 064, Zagreb, 25. kolovoza 1991.
32. »Smijenjen agresorski komandir«, *Večernji list*, br. 10 046, Zagreb, 7. kolovoza 1991.
33. »Španaćani vratili oružje«, *Večernji list*, br. 10 040, Zagreb, 1. kolovoza 1991.

SUMMARY

In the article, the author analyzes the illegal arming of rebel Serbs in the territory of the former Municipality of Podravska Slatina, according to the political-territorial state structures of the Republic of Croatia, that had been valid until 1992. The Municipality of Podravska Slatina should have been the western border of the so-called Greater Serbia, according to the Greater Serbian state creators. From mid-1990 to mid-August 1991 the illegal arming of rebel Serbs in the Municipality of Podravska Slatina had been carried out by the members of the Yugoslav People's Army, eg. by the supporters of the concept of Greater Serbia among the officers and non-commissioned officers stationed in Ivo Jovo Marinković Barracks of Našice and in the 42nd Border Battalion of the 32nd

Mechanized Corps of the Land Forces of the Yugoslav People's Army, being a military unit attached to the Virovitica Garrison of the Yugoslav People's Army.